

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS SPRENDIMŲ, PAVEDANT UAB „AVARIJA“ TEIKTI PRIVALOMĄSIAS PASLAUGAS, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2011 m. sausio 20 d. Nr. 2S-1
Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) bylų nagrinėjimo posėdyje išnaginėjo klausimą dėl Vilniaus miesto savivaldybės sprendimų, pavedant UAB „Avarija“ teikti privalomąsias paslaugas, atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymo) 4 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė :

Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje Konkurencijos tarybai pateikė prašymą¹ ištirti, ar Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) tarybos 2009-09-09 sprendimas Nr. 1-1178 „Dėl pavedimo UAB „Avarija“ teikti privalomąsias paslaugas“ (toliau – Sprendimas), kuriuo iš Savivaldybės biudžeto finansuojamų paslaugų teikimas pavestas Savivaldybės kontroliuojamai UAB „Avarija“, o ne viešai pasirinktam paslaugų teikėjui, ir šio Sprendimo pagrindu Savivaldybės sudarytos sutartys nepažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų. Išnaginėjusi šį prašymą ir papildomai gautą informaciją, Konkurencijos taryba 2009-10-22 nutarimu Nr. 1S-166 pradėjo tyrimą dėl Savivaldybės sprendimų, pavedant UAB „Avarija“ teikti privalomąsias paslaugas, atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams. Tyrimas buvo pratęstas Konkurencijos tarybos 2010-03-18 nutarimu Nr. 1S-41 ir 2010-06-17 nutarimu Nr. 1S-109. Tyrimo metu dėl informacijos pateikimo buvo susirašinėjama su Savivaldybe, UAB „Avarija“, kitais ūkio subjektais, Kauno miesto savivaldybe ir kitomis institucijomis. Tyrimo metu buvo nagrinėjamos įvairių teisės aktų, minėto Savivaldybės tarybos Sprendimo ir sutarties su UAB „Avarija“ nuostatos, pavestų UAB „Avarija“ teikti ir Savivaldybės finansuojamų paslaugų pobūdis ir Savivaldybės tarybos sprendimo įtaka kitų ūkio subjektų galimybėms konkuruoti.

Tyrimo metu nustatyta, kad Savivaldybės taryba priėmė 2009-09-09 Sprendimą Nr. 1-1178², kurio 1 punktu Savivaldybės taryba pavedė UAB „Avarija“ teikti privalomąsias paslaugas, t. y.: 1) lokalizuoti ir likviduoti avarijas gyvenamųjų namų, Savivaldybės biudžetinių įstaigų ir organizacijų pastatų vidaus tinkluose (Sprendimo 1.1 punktas); 2) organizuoti ir vykdyti miesto centrinės dispečerinės funkcijas (Sprendimo 1.2 punktas); 3) surinkti ir neutralizuoti kenksmingas chemines medžiagas (Sprendimo 1.3 punktas). Sprendimo 2 punktu buvo patvirtinti UAB „Avarija“ avarijų lokalizavimo ir likvidavimo paslaugų maksimalūs įkainiai. Sprendimo 3 punkte Savivaldybės taryba nustatė, kad avarinės tarnybos budėjimo, centrinės dispečerinės ir ekstremalių situacijų likvidavimo tarnybų paslaugos finansuojamos iš Savivaldybės biudžeto. Minėto Sprendimo 4 punktu buvo suteikti įgaliojimai Savivaldybės administracijos darbuotojui pasirašyti sutartį su UAB „Avarija“ dėl Sprendimo 1.2 ir 1.3 punktuose nurodytų paslaugų, finansuojamų iš Savivaldybės biudžeto, teikimo, bei nurodyta, kad UAB „Avarija“ visus darbus, paslaugas ir prekes įsigytų Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Savivaldybės taryba 2010-03-17 sprendimu Nr. 1-1435³ iš dalies pakeitė minėtą Savivaldybės tarybos 2009-09-09 Sprendimą, t. y.

¹ Tyrimo bylos 1 tomas, 1-2 lapai.

² Tyrimo bylos 1 tomas, 3-6 lapai.

³ Tyrimo bylos 1 tomas, 74 lapas.

panaikino jo 1.3 punktą, bei pakeitė Sprendimo 3 punktą, nurodydama, kad iš Savivaldybės biudžeto finansuojamos avarinės tarnybos budėjimo ir centrinės dispečerinės paslaugos.

Vadovaujantis šiuo Sprendimu 2010-02-24 buvo pasirašyta sutartis Nr. 172-115(3.1.36-UK)⁴ (toliau – Sutartis), kuria UAB „Avarija“ įsipareigojo organizuoti ir vykdyti miesto centrinės dispečerinės funkcijas, budėti ir atlikti neatidėliotinus atstatomuosius ir avarių likvidavimo elektros, šilumos, vandentiekio ir nuotekų pastatų vidaus tinkluose darbus (Sutarties 1 punktas). Sutartyje taip pat nurodyta, kad Savivaldybė atsiskaito su UAB „Avarija“ pagal gautą tikslinį finansavimą centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos budėjimo išlaidoms. UAB „Avarija“ turi pateikti Savivaldybei išlaidų sąmatą ir kiekvieno mėnesio sąmatos vykdymo ataskaitą bei paraišką lėšoms gauti iki kito mėnesio 5 dienos. Išlaidų sąmata yra neatskiriama šios Sutarties dalis (Sutarties 10-12 punktai), o pagal ją 2010 m. avarinės ir centrinės dispečerinės tarnybos išlaikymo išlaidos sudarė 1 067 000 Lt. Šios Sutarties galiojimas numatytas iki 2010-12-31.

Įvertinus Sprendimo ir Sutarties nuostatas, nustatyta, kad UAB „Avarija“ Sprendime nurodytos avarių lokalizavimo ir likvidavimo paslaugos apima avarių likvidavimą ir gedimų šalinimą vidaus nuotekų tinkluose, šalto vandens tiekimo tinkluose, centrinio šildymo ir karšto vandens tiekimo sistemose bei elektros tiekimo sistemose (toliau – pastatų vidaus inžinerinės sistemos)⁵. Tuo tarpu centrinės dispečerinės paslaugos apima informacijos dėl avarių likvidavimo ir gedimų šalinimo vidaus ir išorės tinkluose priėmimą, iškvietimų užregistravimą, operatyvų duomenų apie avarijos pobūdį perdavimą miesto ūkio avarinėms ir kitoms tarnyboms, jų vykdymo kontrolę bei informacijos apie avarių likvidavimo rezultatus teikimą. Negalint nustatyti avarijos pobūdžio pagal gautą informaciją, UAB „Avarija“ darbininkų grandis vyksta į avarijos vietą, nustato jos pobūdį ir perduoda informaciją centrinei dispečerinei tarnybai. UAB „Avarija“ avarinėje tarnyboje veikia 4 avarių likvidavimo pamainos, kuriose sudarytos specializuotos darbininkų grandys, budinčios ir atliekančios darbus pagal gautus užsakymus. UAB „Avarija“ darbuotojai budi ir darbus atlieka visą parą, poilsio ir švenčių dienomis (Sutarties 3-7 punktai).

Atsižvelgus į Savivaldybės tarybos Sprendimu UAB „Avarija“ pavestas teikti paslaugas, tyrimo metu taip pat buvo nagrinėjama⁶, ar yra kitų ūkio subjektų, teikiančių tokias pačias ar panašias paslaugas, kurias Sprendimo ir Sutarties pagrindu teikė UAB „Avarija“. Nustatyta, kad gedimų vidaus inžineriniuose tinkluose paslaugas Vilniaus mieste be UAB „Avarija“ teikia taip pat teikia ar gali teikti ir kiti ūkio subjektai, pvz., daugiabučių namų administratoriai (pvz., AB „City Service“, UAB „Naujininkų ūkis“, UAB „Naujoji Pilaitė“, UAB „Verkių ūkis“ ir kt.), ūkio subjektai, kurie teikia pastatų techninės priežiūros paslaugas, kurios gali apimti ir vidaus inžinerinių sistemų priežiūrą (pvz., UAB „Yglė“). Dauguma šių ūkio subjektų, skirtingai nei UAB „Avarija“, šias paslaugas teikia tik įprastomis darbo valandomis. Tyrimo metu taip pat nustatyta, kad centrinės dispečerinės, avarių likvidavimo ir gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose veikla nėra atskirai reglamentuota specialiais teisės aktais.

Tyrimas buvo baigtas ir jo metu nustatytos aplinkybės bei padarytos išvados buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Viešojo administravimo subjektų veiklos skyriaus 2010-09-01 pranešime apie atliktą tyrimą Nr. 5S-34⁷. Šiame pranešime buvo padaryta išvada, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009-09-09 sprendimo Nr. 1-1178 (Savivaldybės tarybos 2010-03-17 sprendimo Nr. 1-1435 redakcija) 1.2 ir 3 punktai, kuriais Savivaldybė pavedė UAB „Avarija“ organizuoti ir vykdyti miesto centrinės dispečerinės funkcijas bei numatė, kad avarinės tarnybos budėjimo ir centrinės dispečerinės paslaugos finansuojamos iš Savivaldybės biudžeto, prieštarauja Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams. Ši išvada pagrįsta tuo, kad Savivaldybė be konkurso ar kitos konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros pavesdama šių paslaugų, finansuojamų iš Savivaldybės biudžeto, teikimą UAB „Avarija“, sudarė skirtingas

⁴ Tyrimo bylos 1 tomas, 31-33 lapai.

⁵ Žr. avarių lokalizavimo ir likvidavimo darbų, kurių maksimalūs įkainiai buvo patvirtinti Savivaldybės tarybos Sprendimu, sąrašą (tyrimo bylos 1 tomas, 4-6 lapai).

⁶ Žr. ūkio subjektų ir Kauno miesto savivaldybės administracijos pateiktus paaiškinimus Konkurencijos tarybai (tyrimo bylos 1 tomas, 42, 45, 47-48, 50, 52-53, 93, 96, 99 lapai).

⁷ Tyrimo bylos 1 tomas, 117-128 lapai.

konkurencijos sąlygas UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų, galinčių teikti analogiškas paslaugas, atžvilgiu.

Su tyrimo išvadomis Savivaldybė, UAB „Avarija“ ir Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje buvo supažindinti jiems išsiuntus minėtą 2010-09-01 pranešimą apie atliktą tyrimą. Šie proceso dalyviai pateikė savo rašytines nuomones⁸ dėl tyrimo išvadų. 2011-01-06 įvyko Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdis, kuriame dalyvavo, žodžiu paaiškinimus pateikė ir buvo išklaustyti Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje, Vilniaus miesto savivaldybės bei UAB „Avarija“ atstovai⁹. Vyriausybės atstovas Vilniaus apskrityje iš esmės sutiko su tyrimo išvadomis. Tuo tarpu Savivaldybė ir UAB „Avarija“ tiek raštu pateiktuose paaiškinimuose, tiek jų atstovai posėdžio metu žodžiu paaiškino, kad su tyrimo išvadomis nesutinka. Savo nuomonę jie iš esmės grindė tuo, kad, jų žiniomis, nėra jokio kito ūkio subjekto, išskyrus UAB „Avarija“, kuris galėtų teikti centrinės dispečerinės bei avarių lokalizavimo ir likvidavimo paslaugas visą parą. Tuo tarpu savo įmonei pavesti atitinkamų paslaugų teikimą Savivaldybei leidžia Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatos. Be to, Savivaldybė ir UAB „Avarija“ savo nuomonę grindė taip pat Europos Sąjungos Teisingumo Teismo suformuota „vidaus“ (angl. – *in-house*) sandorių doktrina, paremta *Teckal* kriterijais, kurie taip pat yra įtvirtinti ir nuo 2010-03-02 įsigaliojusiame Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio papildyme nauja 5 dalimi. Jie paaiškino bei pateikė dokumentus, kurie, jų nuomone, patvirtina, jog Savivaldybės ir UAB „Avarija“ santykiai, pavedant teikti centrinės dispečerinės bei avarių lokalizavimo ir likvidavimo paslaugas, atitinka *Teckal* kriterijus bei Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintus reikalavimus, nes Savivaldybė kontroliuoja UAB „Avarija“ kaip savo tarnybą ar struktūrinį padalinį, o UAB „Avarija“ 90,5 proc. (t. y., ne mažiau kaip 90 proc.) pajamų 2009 m. gavo iš veiklos, skirtos Savivaldybės poreikiams tenkinti ar jos funkcijoms vykdyti.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis numato viešojo administravimo subjektų pareigą užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę ir nurodo, kad viešojo administravimo subjektai, vykdydami jiems pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus. Taigi, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų teisės aktai ar kiti sprendimai vertinami kaip Konkurencijos įstatymo pažeidimas, kai nustatoma šių aplinkybių visuma: 1) institucijos teisės aktas ar sprendimas teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes; 2) dėl tokio teisės akto ar sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams; 3) skirtingos konkurencijos sąlygos nėra sąlygotos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymu.

Siekiant įvertinti, ar dėl Savivaldybės Sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, bei tai, ar tomis nuostatomis vieniems ūkio subjektams suteikiamos privilegijos kitų ūkio subjektų atžvilgiu, visų pirma svarbu nustatyti, kokiai atitinkamai rinkai Savivaldybės Sprendimas gali daryti įtaką.

1. Atitinkamos rinkos ir jose konkuruojantys ūkio subjektai

Atitinkama rinka apibrėžiama vadovaujantis Konkurencijos tarybos paaiškinimais dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000-02-24 nutarimu Nr. 17 (Žin., 2000, Nr. 19-487), ir Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 5 dalimi, kurioje nurodyta, kad atitinkama rinka – tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje. Pagal šio straipsnio 6

⁸ Vyriausybės atstovo Vilniaus apskrityje 2010-11-04 raštas (tyrimo bylos 1 tomas, 130 lapas), Savivaldybės tarybos 2010-11-29 raštas (tyrimo bylos 1 tomas, 135-139 lapai), UAB „Avarija“ 2010-11-17 raštas (tyrimo bylos 1 tomas, 140-142 lapai).

⁹ Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdžio 2011-01-13 protokolai Nr. 4S-1.

ir 7 dalis prekės rinka suprantama kaip visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, o geografinė teritorija (geografinė rinka) – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

1.1. Paslaugų rinkų apibrėžimas

Kaip nustatyta tyrimo metu, Savivaldybės tarybos Sprendimu (Savivaldybės tarybos 2010-03-17 sprendimo Nr. 1-1435 redakcija) ir Sutartimi UAB „Avarija“ buvo pavesta lokalizuoti ir likviduoti avarijas gyvenamuosiuose namuose, Savivaldybės biudžetinių įstaigų ir organizacijų pastatų vidaus tinkluose užsakovo lėšomis, bei organizuoti ir vykdyti miesto centrinės dispečerinės funkcijas, kai avarinės tarnybos budėjimo ir centrinės dispečerinės paslaugos finansuojamos iš Savivaldybės biudžeto, todėl šiuo atveju nagrinėtina, kokiai prekės (paslaugų) rinkai priskirtinos Sprendime nurodytos paslaugos.

Atsižvelgus į šias Sprendimo ir Sutarties nuostatas, kuriose nurodytos UAB „Avarija“ teisės ir pareigos teikiant Sprendimu pavestas centrinės dispečerinės bei avarijų lokalizavimo ir likvidavimo paslaugas, bei šių paslaugų pobūdį, galima išskirti kelias paslaugų sritis, kurias teikia UAB „Avarija“, t. y.: 1) miesto centrinės dispečerinės paslaugos, skirtos priimti iškvietus ir perduoti informaciją apie avarijas ir jų pobūdį atitinkamoms tarnyboms, priklausomai nuo inžinerinių tinklų priklausomybės; 2) avarinės tarnybos paslaugos, skirtos operatyviai reaguoti į pranešimus apie avarijas ir lokalizuoti bei likviduoti jas; bei 3) gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose paslaugos.

Kaip nustatyta tyrimo metu, tokio pobūdžio centrinės dispečerinės funkcijų ir avarinės tarnybos funkcijų vykdymas nėra atskirai reglamentuotas specialiais teisės aktais, ką patvirtina Kauno miesto savivaldybės pateikta informacija, kad tokio pobūdžio dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugos Kauno mieste nėra teikiamos ir finansuojamos iš savivaldybės biudžeto. Todėl šios funkcijos nagrinėtinos pagal Savivaldybės tarybos Sprendimu ir Sutartimi numatytą šių paslaugų pobūdį. Kaip matyti iš Sutarties nuostatų, centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos tikslas yra ne tik priimti ir registruoti iškvietus dėl avarijų, tačiau taip pat ir nustatyti įvykusios avarijos pobūdį, kad būtų kuo operatyviau reaguojama į pranešimą apie avariją bei ji lokalizuojama ir likviduojama, užkertant kelią žalos padarymui ar jos didėjimui. Tačiau, kaip matyti iš Sutarties nuostatų, atskirais atvejais avarijos pobūdį įmanoma nustatyti tik į avarijos vietą nusiųntus specializuotus darbininkus, kurie avarijos vietoje nustatę jos pobūdį gali ją lokalizuoti ir likviduoti, jei avarija įvyko ne išorės inžinerinėse sistemose, arba apie ją pranešti kitoms atitinkamoms tarnyboms pagal išorės inžinerinių tinklų priklausomybę, tokiu būdu užtikrinant operatyvų reagavimą į pranešimą apie avariją. Šios aplinkybės rodo, kad centrinės dispečerinės paslaugas teikiantis ūkio subjektas be atitinkamos iškvietimų priėmimo ir registravimo įrangos iš esmės taip pat turi turėti specialistų, kurie gebėtų įvertinti avarijos pobūdį. Todėl darytina išvada, kad centrinės dispečerinės paslaugos ta apimtimi, kokia Savivaldybės tarybos Sprendimu pavestos vykdyti UAB „Avarija“, gali būti vertinamos kaip avarinės tarnybos paslaugas papildančios paslaugos. Tai leidžia daryti išvadą, kad šiuo atveju centrinės dispečerinės paslaugos ir avarinės tarnybos paslaugos gali būti priskirtos vienai paslaugų rinkai Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 6 dalies prasme.

Nagrinėjant gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose paslaugas pastebėtina, kad jos yra glaudžiai susijusios bei iš esmės taip pat gali apimti avarijų lokalizavimą ir likvidavimą, tokiu būdu užkertant kelią žalos atsiradimui bei jos didėjimui. Už šias paslaugas, net jei jas suteikia UAB „Avarija“, kaip matyti iš Savivaldybės tarybos Sprendimo, atsiskaito patys šių paslaugų užsakovai, t. y. asmenys, kuriems jos yra suteikiamos. Tyrimo metu nustatyta, kad yra nemažai kitų ūkio subjektų, pvz., daugiabučių namų administravimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai, kurie teikia tokio pobūdžio avarijų lokalizavimo ir likvidavimo bei gedimų šalinimo paslaugas vidaus inžinerinėse sistemose. Tačiau, dauguma jų šias paslaugas teikia tik įprastu darbo metu, t. y. ne visą parą ir ne savaitgaliais. Atsižvelgus į tai, darytina išvada, kad esminis skirtumas tarp avarijų lokalizavimo ir likvidavimo, kurį atlieka UAB „Avarija“ teikdama avarinės tarnybos paslaugas, ir kitų ūkio subjektų teikiamų gedimų šalinimo paslaugų (kurios taip pat apima avarijų lokalizavimą ir

likvidavimą) yra tai, kad ne visi ūkio subjektai užtikrina šių paslaugų teikimą visą parą visomis dienomis, t. y. ne visada gali operatyviai reaguoti į pranešimus apie avarijas ir imtis atitinkamų priemonių avarijai lokalizuoti, likviduoti bei pašalinti atitinkamus gedimus vidaus inžinerinėse sistemose. Kita vertus, kiti ūkio subjektai, teikdami tokio pobūdžio gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose paslaugas, neturi ir pareigos, kokią turi UAB „Avarija“ teikdama centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas, reaguoti į visus iškvietimus dėl avarių, nepriklausomai nuo inžinerinių sistemų priklausomybės, ar informaciją apie avarijos pobūdį perduoti kitoms atitinkamoms tarnyboms. Dėl šių priežasčių darytina išvada, kad šiuo atveju gedimų šalinimas vidaus inžinerinėse sistemose, kai nėra užtikrinamas jų teikimas visą parą visomis dienomis, gali būti vertinamas kaip atskira paslaugos rinka nuo miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 6 dalies prasme.

Atsižvelgus į išdėstytą, vertinant Savivaldybės tarybos Sprendimo galimą įtaką konkurencijai, nagrinėjamu atveju apibrėžtinai šios paslaugų rinkos:

1) miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugos, kurios apima visų pranešimų apie avarijas inžinerinėse sistemose priėmimą ir registravimą, avarijos pobūdžio įvertinimą bei operatyvių tinkamų priemonių jų lokalizavimui ir likvidavimui ėmimąsi (informacijos perdavimą kitoms tarnyboms, jei avarija įvyko išorės inžineriniuose tinkluose, arba avarijos lokalizavimo ir likvidavimo darbų ėmimąsi, jei avarija įvyko vidaus inžinerinėse sistemose) visą parą visomis dienomis;

2) gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose paslaugos, kurios apima avarių vidaus inžinerinėse sistemose lokalizavimą ir likvidavimą bei gedimų šalinimą, nebūtinai užtikrinant šių paslaugų teikimą visą parą visomis dienomis.

1.2. Geografinių rinkų apibrėžimas

Nagrinėjamu atveju miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos budėjimo visą parą paslaugų teikimą Vilniaus mieste tarybos Sprendimu organizuoja Savivaldybė. Atsižvelgus į šių paslaugų pobūdį, darytina išvada, kad šių paslaugų teikimas yra ribojamas laiko ir atstumo veiksniais – nuo pagalbos prašymo skambučio registravimo iki paslaugos suteikimo operatyvumo, kas lemia geografinės rinkos dydį paklausos ir pasiūlos atžvilgiu. Dėl šių priežasčių miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų geografinė rinka apibrėžiama kaip Vilniaus miesto savivaldybės teritorija.

Nagrinėjant gedimų šalinimo vidaus inžineriniuose tinkluose paslaugų geografinę rinką, pastebėtina, kad tokių paslaugų teikimui taikomi teisės aktų reikalavimai yra vienodi visoje Lietuvos Respublikoje. Tačiau, tokių paslaugų teikimo geografinės rinkos dydį (aptarnavimo teritorijos dydis, vartotojų skaičius) gali įtakoti tai, kad esant per mažai paslaugų teikimo teritorijai ar vartotojų skaičiui, veikla gali tapti nuostolinga, nes nepadengia įėjimo į rinką ir darbo sąnaudų. Dėl šių priežasčių nagrinėjama geografinė gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose paslaugų rinka šiuo atveju taip pat apibrėžiama bent kaip Vilniaus miesto savivaldybės teritorija.

1.3. Atitinkamos rinkos ir jų dalyviai

Apibendrinus aukščiau išdėstytą, toliau nagrinėjama Savivaldybės tarybos Sprendimo įtaka konkurencijos sąlygoms šiose atitinkamose rinkose – miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugos bei gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose paslaugos Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje.

Pastebėtina, kad, kaip yra patvirtinęs ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2010-05-21 nutartyje adm. byloje Nr. A⁵⁰²-539/2010, Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimui konstatuoti pakanka nustatyti, jog ūkio subjektai konkuruoja ar galėtų konkuruoti nesant diskriminacinių ir sąžiningos konkurencijos sąlygų neatitinkančių ribojimų, t. y. rinkos apibrėžimui taikomi minimalūs reikalavimai. Todėl, apibrėžiant atitinkamą rinką, galimo Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio pažeidimo atveju nėra būtinas itin detalus atitinkamos rinkos apibrėžimas, laikantis sąlygos, jog yra įmanoma nustatyti, kad yra ūkio subjektų, kurių atžvilgiu yra sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos. Tuo tarpu nagrinėjamu atveju, kaip paaiškinta toliau, nustatyta, kad net ir sąlyginai siaurai apibrėžus nurodytas atitinkamas rinkas, yra kitų ūkio subjektų, kurie konkuruoja ar gali konkuruoti jose dėl atitinkamų paslaugų teikimo su UAB „Avarija“. Taigi,

atitinkamose miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų bei gedimų šalinimo vidaus inžinerinėse sistemose paslaugų rinkose Savivaldybės tarybos Sprendimo vertinimas Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio atžvilgiu yra teisėtas ir pagrįstas.

Kaip minėta, nagrinėjant, ar Savivaldybės tarybos Sprendimu buvo sudarytos skirtingos konkurencijos sąlygos atskiriems ūkio subjektams ar jų grupėms, būtina atsižvelgti į atitinkamose rinkoje esančius konkurentus. Pagal Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 dalį konkurentais laikomi ūkio subjektai, kurie toje pačioje atitinkamoje rinkoje susiduria ar gali susidurti su tarpusavio konkurencija.

Tyrimo metu nustatyta, kad gedimų vidaus inžinerinėse sistemose šalinimo paslaugas Vilniaus mieste be UAB „Avarija“ teikia ir kiti ūkio subjektai, pvz., daugiabučių namų administratoriai, kiti ūkio subjektai, teikiantys pastatų techninės priežiūros paslaugas, pvz., AB „City Service“, UAB „Naujininkų ūkis“, UAB „Naujoji pilaitė“, UAB „Verkių ūkis“, UAB „Yglė“, UAB „Corpus A“ ir kiti. Taigi, darytina išvada, kad šioje rinkoje yra tiek realių, tiek ir potencialių rinkos dalyvių – UAB „Avarija“ konkurentų.

Nagrinėjant miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų rinkos dalyvius, darytina išvada, kad tiriamu laikotarpiu šioje rinkoje veikė tik UAB „Avarija“, kuriai šių funkcijų vykdymas buvo pavestas nagrinėjamu Savivaldybės tarybos Sprendimu. Tačiau, siekiant tinkamai įvertinti Sprendimo atitiktį Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, būtina atsižvelgti į kitų ūkio subjektų galimybes konkuruoti su UAB „Avarija“ teikiant centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas Vilniaus mieste, t. y. įvertinti potencialių konkurentų buvimą.

Kaip jau paaiškinta aukščiau, centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugos bei gedimų vidaus inžinerinėse sistemose šalinimo paslaugos savo pobūdžiu yra panašios, nes teikiant tiek vienas, tiek kitas paslaugas atitinkami darbai gali apimti ir avarijų lokalizavimą bei likvidavimą. Be to, tam, kad būtų tinkamai suteiktos centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugos, šias paslaugas teikiantis ūkio subjektas taip pat turi turėti atitinkamų sričių specialistų, kurie prireikus galėtų nuvykti į avarijos vietą ir įvertinti avarijos pobūdį, bei imtusi veiksmų jos lokalizavimui ir likvidavimui. Atsižvelgus į tai, darytina išvada, kad ūkio subjektai, kurie teikia gedimų vidaus inžineriniuose tinkluose paslaugas, taip pat yra kompetentingi įvertinti avarijos pobūdį ir atitinkamai reaguoti – lokalizuoti ir likviduoti ją (avarijų vidaus inžinerinėse sistemose atvejais) arba priklausomai nuo inžinerinių sistemų priklausomybės (avarijų išorės inžinerinėse sistemose atvejais) informaciją apie avariją perduoti kitoms tarnyboms. Be to, pastebėtina ir tai, kad avarijų lokalizavimas ir likvidavimas yra glaudžiai susijęs ir su atitinkamų gedimų šalinimo darbais, kuriais pašalinamos avarijos priežastys. Todėl darytina išvada, kad ūkio subjektai, kurie teikia gedimų šalinimo paslaugas, gali atlikti ir avarijų lokalizavimo bei likvidavimo darbus, t. y. iš esmės tuos pačius darbus, kuriuos atlieka UAB „Avarija“ vykdydama avarinės tarnybos funkcijas, kadangi darbų pobūdis yra iš esmės tas pats.

Pastebėtina, kad esminė aplinkybė, ribojanti kitų ūkio subjektų galimybes teikti avarinės tarnybos paslaugas, kokias teikia UAB „Avarija“, yra susijusi ne su skirtingu darbų pobūdžiu, tačiau su būtinybe budėti ir teikti tokias paslaugas visą parą visomis dienomis. Tyrimo metu gauti ūkio subjektų paaiškinimai rodo, kad tam, jog jie galėtų teikti paslaugas visą parą visomis dienomis, reikia, kad būtų užtikrintas pakankamas iškvietimų skaičius, kuris padengtų paslaugų teikimo visą parą sąnaudas. Tuo tarpu pačių darbų pobūdis iš esmės yra tas pats ir už juos bet kuriuo atveju susimoka asmenys, kuriems konkrečios avarijų lokalizavimo ir likvidavimo paslaugos yra suteikiamos. Tačiau šiuo atveju būtina atkreipti dėmesį į tai, kad Savivaldybės tarybos Sprendimu buvo numatytas tiek centrinės dispečerinės, tiek avarinės tarnybos budėjimo visą parą finansavimas iš Savivaldybės biudžeto, todėl papildomų finansinių išteklių poreikis nagrinėjamu atveju nelaikytinas kliūtimi kitiems ūkio subjektams teikti šias paslaugas (t. y. Savivaldybė padengtų tas išlaidas, kurias kitu atveju ūkio subjektas turėtų padengti savo jėgomis) ir daryti išvadai, kad jie negali būti potencialiais šių paslaugų teikėjais. Be to, pastebėtina ir tai, kad ir šiuo metu yra bent vienas ūkio subjektas (AB „City Service“), kuris tyrimo metu Konkurencijos tarybai nurodė, kad savarankiškais pastangomis yra įsteigęs savo dispečerinę ir avarinę tarnybą, bei savo klientams teikia avarijų lokalizavimo bei likvidavimo paslaugas visą parą visomis dienomis.

Papildomai atkreiptinas dėmesys, kad tai, jog UAB „Avarija“ yra pasirašiusi sąveikos sutartį su Bendruoju pagalbos centru prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, taip pat nesudaro pagrindo teigti, kad miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas gali teikti tik UAB „Avarija“, kadangi nėra pagrindo teigti, jog ši sutartis yra būtina šių paslaugų teikimo sąlyga, kaip ir nėra pagrindo teigti, jog kiti ūkio subjektai, teikdami centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas, negalėtų taip pat sudaryti sutarčių su šiuo centru.

Atsižvelgus į šias aplinkybes darytina išvada, kad, priešingai nei teigė Savivaldybė, yra ūkio subjektų, UAB „Avarija“ konkurentų, kurie galėtų teikti miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas visą parą visomis dienomis, tokiomis sąlygomis, kokiomis jas Savivaldybės tarybos Sprendimo pagrindu teikia UAB „Avarija“. Jais laikytini bent jau gedimų vidaus inžinerinėse sistemose šalinimo paslaugas teikiantys ūkio subjektai, ką patvirtina tyrimo metu gauti UAB „Naujininkų ūkis“, AB „City Service“ paaiškinimai¹⁰, jog dalyvautų tokio pobūdžio paslaugų konkurse, jei tokį organizuotų Savivaldybė.

2. Dėl ūkio subjektų privilegijavimo ar diskriminavimo ir skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymo

Savivaldybės tarybos Sprendimo 1.2 ir 3 punktais be konkurso ar kitos konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros buvo pavesta UAB „Avarija“ teikti miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas, finansuojamas iš Savivaldybės biudžeto lėšų, skirtų dotuoti dispečerinės ir avarinės budėjimo visą parą sąnaudas. Tokiu būdu Savivaldybė privilegijavo UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų, galinčių teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas Vilniaus miesto teritorijoje, bei teikiančių gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose paslaugas, kurios taip pat apima avarijų lokalizavimą bei likvidavimą. Tokia išvada darytina dėl to, kad Savivaldybės Sprendimo pagrindu vienintelei UAB „Avarija“ buvo sudarytos galimybės siūlyti bei teikti miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas, bei atitinkamai gauti finansavimą iš Savivaldybės biudžeto šių paslaugų teikimui, kuris padengtų avarinės tarnybos budėjimo visą parą ir centrinės dispečerinės sąnaudas. Atitinkamai kiti ūkio subjektai, analogiškais sąlygomis galintys teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas Vilniaus mieste, buvo diskriminuoti UAB „Avarija“ atžvilgiu, kadangi neturėjo galimybių pasiūlyti ir teikti šių paslaugų bei atitinkamai gauti atitinkamą finansavimą iš Savivaldybės biudžeto.

Tokio pobūdžio UAB „Avarija“ privilegijavimas ir kitų ūkio subjektų diskriminavimas, akivaizdžiai apribojo konkurenciją tarp ūkio subjektų, veikiančių ar galinčių veikti atitinkamose centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos bei gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose rinkose, nes sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas UAB „Avarija“ ir kitiems šiose rinkose veikiantiems ar galintiems veikti ūkio subjektams.

Vertinant Savivaldybės tarybos Sprendimo įtaką konkurencijai miesto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų rinkoje, pastebėtina, kad Sprendimo 1.2 punktu pavesdama šias paslaugas teikti UAB „Avarija“ be jokios konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros ir Sprendimo 3 punktu užtikrindama atitinkamą tokių paslaugų finansavimą UAB „Avarija“, užkirto kelią kitiems centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas galintiems teikti ūkio subjektams konkuruoti su UAB „Avarija“ dėl šių paslaugų teikimo bei atitinkamai lėšų iš Savivaldybės biudžeto gavimo ir tokiu būdu eliminavo konkurenciją šių paslaugų teikimo srityje. Šią išvadą patvirtina ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, 2009-01-16 nutartyje adm. byloje Nr. A⁷⁵⁶-91/2009 išaiškinęs, kad savivaldybės pasirašyta su ūkio subjektu sutartis suteikia privilegijas jam, dėl ko atsiranda konkurencijos sąlygų skirtumų rinkoje, nes tokiu sprendimu užkertamas kelias kitiems šioje rinkoje veikiantiems ūkio subjektams siūlyti savo paslaugas. Nagrinėjamu atveju Savivaldybė neįvertino, kad jos poreikius galinčių patenkinti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų rinka yra konkurencinga, t. y. šias paslaugas gali teikti ir kiti ūkio subjektai, o ne vien tik UAB „Avarija“, ir dėl teisės teikti šias paslaugas ir už jas gauti atlyginimą turi būti varžomasi. Tokiu būdu buvo apribotos kitų ūkio subjektų galimybės konkuruoti su UAB „Avarija“,

¹⁰ Tyrimo bylos 1 tomas, 93, 96 lapai.

bei atitinkamai UAB „Avarija“ buvo apsaugota nuo kitų ūkio subjektų konkurencinio spaudimo, bei užsitikrino atitinkamų paslaugų teikimą bei atlygį už jas¹¹.

Nagrinėjant Savivaldybės Sprendimo įtaką gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose paslaugų rinkoje, atkreiptinas dėmesys į tai, kad, kaip jau paaiškinta aukščiau, šios paslaugos ir avarinės tarnybos paslaugos iš esmės apima tokio paties pobūdžio darbus lokalizuojant ir likviduojant avarijas. Tačiau kiti ūkio subjektai, atliekantys tokius pačius darbus lokalizuojant ir likviduojant avarijas, teikdami gedimų šalinimo paslaugas, visas šių darbų teikimo sąnaudas turi padengti savarankiškai. Taigi, tam, kad jie galėtų vykdyti atitinkamus gedimų šalinimo darbus, apimančius avarijų lokalizavimą ir likvidavimą, kaip ir UAB „Avarija“ visą parą visomis dienomis, jie turėtų savarankiškai į tai investuoti ir patys padengti tokios veiklos (budėjimo) sąnaudas. Tuo tarpu UAB „Avarija“, atlikdama analogiškus avarijų lokalizavimo ir likvidavimo darbus, tam, kad tokius darbus galėtų atlikti visą parą, t. y. padengtų budėjimo sąnaudas, neprivalo į tai savarankiškai investuoti, nes šios sąnaudos yra padengiamos Savivaldybės biudžeto lėšomis kaip avarinės tarnybos paslaugos. Dėl šių priežasčių darytina išvada, kad UAB „Avarija“, Savivaldybės tarybos Sprendimo 3 punkto pagrindu gaudama finansavimą (*inter alia* budėjimo visą parą sąnaudoms padengti) iš Savivaldybės biudžeto, atsidūrė palankesnėse sąlygose nei kiti ūkio subjektai, kurie šias sąnaudas turi padengti savarankiškai. Tai sąlygoja konkurencijos sąlygų skirtumą tarp atitinkamoje gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose rinkoje konkuruojančių ūkio subjektų ir UAB „Avarija“.

Atsižvelgus į išdėstyta, darytina išvada, kad Sprendimo 1.2 punktu pavesdama UAB „Avarija“ teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas bei Sprendimo 3 punktu numačiusi avarinės tarnybos budėjimo ir centrinės dispečerinės finansavimą iš Savivaldybės biudžeto, Savivaldybė neužtikrino sąžiningos konkurencijos laisvės, kadangi sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų atžvilgiu jiems konkuruojant atitinkamose rinkose. Viena vertus, UAB „Avarija“ buvo sudarytos išskirtinės sąlygos teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas Vilniaus mieste, užkertus kitų ūkio subjektų galimybes teikti savo pasiūlymus Savivaldybei dėl šių paslaugų teikimo, tokiu būdu visiškai eliminuojant konkurenciją šioje rinkoje. Kita vertus, UAB „Avarija“ buvo sudarytos palankesnės konkurencijos sąlygos teikiant gedimų pastatų vidaus inžinerinėse sistemose paslaugas, kadangi finansavimas iš Savivaldybės biudžeto, skirtas avarinės tarnybos budėjimo sąnaudoms padengti, leido UAB „Avarija“ užtikrinti gedimų šalinimo paslaugų teikimą visą parą visomis dienomis, kai kiti ūkio subjektai, norėdami užtikrinti savo paslaugų teikimą visą parą visomis dienomis, turėtų patys investuoti ir budėjimo sąnaudas dengti savarankiškai savo lėšomis. Taigi, priėmus Savivaldybės tarybos Sprendimą, o vėliau jo pagrindu sudarius Sutartį, buvo sudarytos skirtingos konkurencijos sąlygos tiek centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų, tiek gedimų vidaus inžinerinėse sistemose šalinimo paslaugų rinkoje konkuruojantiems ar galintiems konkuruoti ūkio subjektams UAB „Avarija“ atžvilgiu.

Pabrėžtina, kad Savivaldybė, vadovaudamasi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimais, prieš pavesdama atitinkamų paslaugų teikimą ir skirdama finansavimą iš Savivaldybės biudžeto konkrečiam ūkio subjektui – UAB „Avarija“ – be konkurso ar kitos konkurenciją tarp ūkio subjektų užtikrinančios procedūros, turėjo įvertinti, ar analogiškas paslaugas, kurios pavestos UAB „Avarija“, galėtų teikti kiti atitinkamose rinkose veikiantys ar galintys veikti ūkio subjektai. Tačiau, kaip nustatyta tyrimo metu bei patvirtino Savivaldybės atstovai Konkurencijos tarybos bylos nagrinėjimo posėdžio metu, Savivaldybė nevertino kitų atitinkamų rinkų paslaugų teikėjų galimybių, todėl Savivaldybės tarybos Sprendimo 1.2 ir 3 punktais ir šio Sprendimo pagrindu sudaryta Sutartimi sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas.

3. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų reikalavimų vykdymo

Remiantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus.

¹¹ Pastebėtina, kad Savivaldybės tarybos Sprendimo aiškinamojo rašto prieduose pateiktuose UAB „Avarija“ paslaugų įkainių skaičiavimuose matyti, kad į juos yra įskaičiuotas ir 5 proc. pelnas. (tyrimo bylos 1 tomas, 10-11 lapai).

Tyrimo metu nenustatyta, o ir Savivaldybė bei UAB „Avarija“ taip pat nenurodė jokių įstatymų reikalavimų, kurių vykdymas sąlygotų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje numatytos išimties taikymą. Pabrėžtina, kad nei Vietos savivaldos įstatymas, nei kiti savivaldybių veiklą reglamentuojantys teisės aktai nenustato jokių reikalavimų, kuriuos vykdydama Savivaldybė būtų privalėjusi priimti tokį Sprendimą, lemiantį skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymą atitinkamose rinkose konkuruojantiems ar galintiems konkuruoti ūkio subjektams UAB „Avarija“ atžvilgiu. Šią aplinkybę taip pat patvirtina ir Kauno miesto savivaldybės pateikta informacija, kad ši savivaldybė apskritai nėra jokiam ūkio subjektui pavedusi dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų teikimo ir iš savo biudžeto nėra skyrusi tam lėšų¹².

Atsižvelgus į Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio nuostatas, darytina išvada, kad savivaldybės, vadovaudamosi Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, reglamentuojančiomis viešųjų paslaugų teikimą, turi teisę pasirinkti, kaip organizuoti tokių paslaugų teikimą, tačiau šio įstatymo nuostatos niekaip nesąlygoja būtinybės užtikrinti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų teikimo tokiu būdu, koks numatytas nagrinėjamame Savivaldybės tarybos Sprendime, t. y. sudarant skirtingas konkurencijos sąlygas privilegijavus UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų, teikiančių ar galinčių teikti analogiškas paslaugas, atžvilgiu. Taigi, Sprendimo 1.2 ir 3 punktų nuostatos negali būti pateisinamos Vietos savivaldos įstatymo reikalavimų vykdymu.

Taigi, vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymo ir Konkurencijos įstatymo nuostatomis, Savivaldybė, prieš priimdama Sprendimą, kuriuo pavesta UAB „Avarija“ teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas ir numatant joms finansavimą iš Savivaldybės biudžeto, privalėjo įsitikinti, kad tokių paslaugų negali teikti ir dėl jų teikimo konkuruoti kiti ūkio subjektai. Tačiau to Savivaldybė nepadarė ir priėmė konkurenciją tarp ūkio subjektų ribojantį Sprendimą, tuo pažeisdama Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus ir jai numatytas pareigas.

Be to, paminėtina ir tai, kad, nors Savivaldybė bei UAB „Avarija“ teigia, kad finansuojamų iš Savivaldybės biudžeto centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugų teikimą pavesti jos įsteigtai ir kontroliuojamai UAB „Avarija“ leidžia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo suformuota „vidaus“ (angl. – *in-house*) sandorių doktrina, paremta *Teckal* kriterijais, bei nuo 2010-03-02 Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta šio įstatymo reikalavimų taikymo išimtis, šie argumentai nepaneigia tos aplinkybės, jog vis dėlto Savivaldybės tarybos Sprendimu sudarė skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamose rinkose konkuruojantiems ūkio subjektams, privilegijavusi UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų atžvilgiu. Tokių skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymo draudimą tiesiogiai įtvirtina Konkurencijos įstatymo 4 straipsnis, kuriuo *inter alia* yra įgyvendinamos ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios draudimo monopolizuoti rinkas ir sąžiningos konkurencijos laisvės apsaugos principus. Taigi, net ir tuo atveju, jei konkretus sandoris (šiuo atveju – Savivaldybės ir UAB „Avarija“) tenkina *Teckal* („vidaus“ sandorio) kriterijus, tai savaime neapriboja Konkurencijos tarybos teisės vertinti atitinkamo konkretaus viešojo administravimo subjekto (šiuo atveju – Savivaldybės) sprendimo ar veiksmų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio atžvilgiu kaip galimai sudarančių skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams ir pažeidžiančių šio straipsnio reikalavimus.

Papildomai atkreiptinas dėmesys ir į tai, jog net ir vertinant *Teckal* kriterijus, įtvirtintus Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje, jie nepagrindžia Savivaldybės ir UAB „Avarija“ nuomonės dėl Sprendimo ir Sutarties leistinumą pagal viešuosius pirkimus reglamentuojančias teisės normas, kadangi Savivaldybės ir UAB „Avarija“ pateikti dokumentai nepatvirtina, jog UAB „Avarija“ ne mažiau kaip 90 proc. pajamų gavo iš veiklos, skirtos Savivaldybės poreikiams tenkinti ar jos funkcijoms atlikti. Tokia išvada darytina įvertinus Savivaldybės ir UAB „Avarija“ pateiktus duomenis.

Pirmiausia pastebėtina, kad pateikti duomenys apie UAB „Avarija“ bendras pajamas 2009 m. yra prieštaringi, nes pagal vieną pažymą¹³ į bendrąsias UAB „Avarija“ pajamas yra įtrauktos

¹² Tyrimo bylos 1 tomas, 47-48 lapai.

¹³ Tyrimo bylos 1 tomas, 65 lapas.

dotacijos iš Savivaldybės biudžeto, pagal kitą pažymą¹⁴ šios dotacijos nėra įtrauktos. Vis dėlto, atsižvelgus į 21-ąjį verslo apskaitos standartą „Dotacijos ir subsidijos“, kuriame nurodyta, kad dotacija – tai valstybės ir savivaldybės institucijų bei kitų trečiųjų asmenų finansinė ir materialinė parama konkrečiai veiklai, darytina išvada, kad Savivaldybės dotacijos nelaikytinos UAB „Avarija“ pardavimų pajamomis. Todėl UAB „Avarija“ pateiktos pažymos apie 2009 m. pajamas, ta apimtimi, kur prie pajamų iš veiklos, skirtos Savivaldybės poreikiams tenkinti, kartu yra įskaičiuotos ir dotacijos, nėra tinkamos ir oficialiai atspindinčios bendrovės finansinius duomenis. Tokiu atveju vienintelis patikimas dokumentas apie UAB „Avarija“ pajamas yra pelno (nuostolių) ataskaita¹⁵, remiantis kuria pardavimo pajamos 2009 m. sudarė apie 2,7 mln. Lt. Kita vertus, dotacijos nėra suteikiamos UAB „Avarija“ vykdant kitą veiklą. Iš UAB „Avarija“ pateiktų duomenų minėtose pažymose matyti, kad jos pajamos iš kitos veiklos (pvz., statybos, remonto darbai, t. y. ne Savivaldybės poreikiams tenkinti ar funkcijoms vykdyti) 2009 m. gali sudaryti apie 1,2 mln. Lt. Taigi, vertinant UAB „Avarija“ 2009 m. pardavimo pajamas matyti, kad jos buvo 2,7 mln. Lt, o 1,2 mln. Lt iš jų (t. y., virš 40 proc.) sudarė pajamos iš veiklos, nesusijusios su Savivaldybės poreikių tenkinimu ar jos funkcijų vykdymu. Dėl šios priežasties yra akivaizdu, jog, nors UAB „Avarija“ yra Savivaldybės įsteigta ir kontroliuojama įmonė, vis dėlto jų santykiai netenkina vieno iš *Teckal* kriterijų, susijusio su gaunamomis pajamomis iš veiklos, skirtos Savivaldybės poreikiams tenkinti ar funkcijoms vykdyti, kurių dalis pagal Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalį negali būti mažesnė kaip 90 proc. pardavimo pajamų. Atsižvelgus į tai, konstatuotina, kad skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymo Savivaldybė bet kuriuo atveju negali paneigti ar pateisinti „vidaus“ sandorio doktrina, įtvirtinta Viešųjų pirkimų įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje.

4. Išvados

Apibendrinant išdėstyta, konstatuotina, kad Savivaldybės tarybos 2009-09-09 sprendimo Nr. 1-1178 (Savivaldybės tarybos 2010-03-17 sprendimo Nr. 1-1435 redakcija) 1.2 ir 3 punktai, kuriais pavesta UAB „Avarija“ teikti centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos paslaugas bei numatytas avarinės tarnybos budėjimo ir centrinės dispečerinės finansavimas iš Savivaldybės biudžeto, bei šio Sprendimo pagrindu sudarytos 2010-02-24 Sutarties Nr. 172-115(3.1.36-UK) atitinkamos nuostatos, privilegijavo UAB „Avarija“ kitų ūkio subjektų atžvilgiu, tuo sudarant skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamose centrinės dispečerinės ir avarinės tarnybos bei gedimų šalinimo pastatų vidaus inžinerinėse sistemose rinkose konkuruojantiems ar galintiems konkuruoti ūkio subjektams. Nesant Lietuvos Respublikos įstatymuose reikalavimų, kurių vykdymas neišvengiamai lemtų tokių skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymą, konstatuotina, kad atitinkamos Savivaldybės Sprendimo nuostatos pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus ir jos bei Sutarties, jei ji yra galiojanti, nuostatos turi būti panaikintos arba pakeistos taip, kad neprieštarautų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsniu ir 19 straipsnio 1 dalies 4 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

1. Pripažinti, kad Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2009-09-09 sprendimo Nr. 1-1178 „Dėl pavedimo UAB „Avarija“ teikti privalomąsias paslaugas“ (savivaldybės tarybos 2010-03-17 sprendimo Nr. 1-1435 redakcija) 1.2 ir 3 punktai pažeidžia Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

2. Įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybę per 3 mėnesius nuo šio Konkurencijos tarybos nutarimo rezoliucinės dalies paskelbimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ panaikinti šio nutarimo rezoliucinės dalies 1 punkte nurodytus Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimo punktus ir nutraukti tarp Vilniaus miesto savivaldybės administracijos ir UAB „Avarija“ sudarytą 2010-02-24 sutartį Nr. 172-115(3.1.36-UK), jei ji yra galiojanti, arba nurodytus punktus ir sutartį pakeisti taip, kad neprieštarautų Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams.

¹⁴ Tyrimo bylos 1 tomas, 143 lapas.

¹⁵ Tyrimo bylos 1 tomas, 146 lapas.

3. Įpareigoti Vilniaus miesto savivaldybę per 14 dienų nuo šio nutarimo rezoliucinės dalies 2 punkte numatyto įpareigojimo įvykdymo pranešti apie tai Konkurencijos tarybai ir pateikti tai patvirtinančius įrodymus.

Šis nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos ar rezoliucinės dalies paskelbimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Skundo padavimas nesustabdo Konkurencijos tarybos nutarimo vykdymo.

Pirmininkas Jonas Rasimas